S-13/3

MILOŠ SARIĆ

МУЗЕЈ САВРЕМЕНЕ УМЕТНОСТИ
БИБЛИОТЕКА
ИНВ. БР. К12727

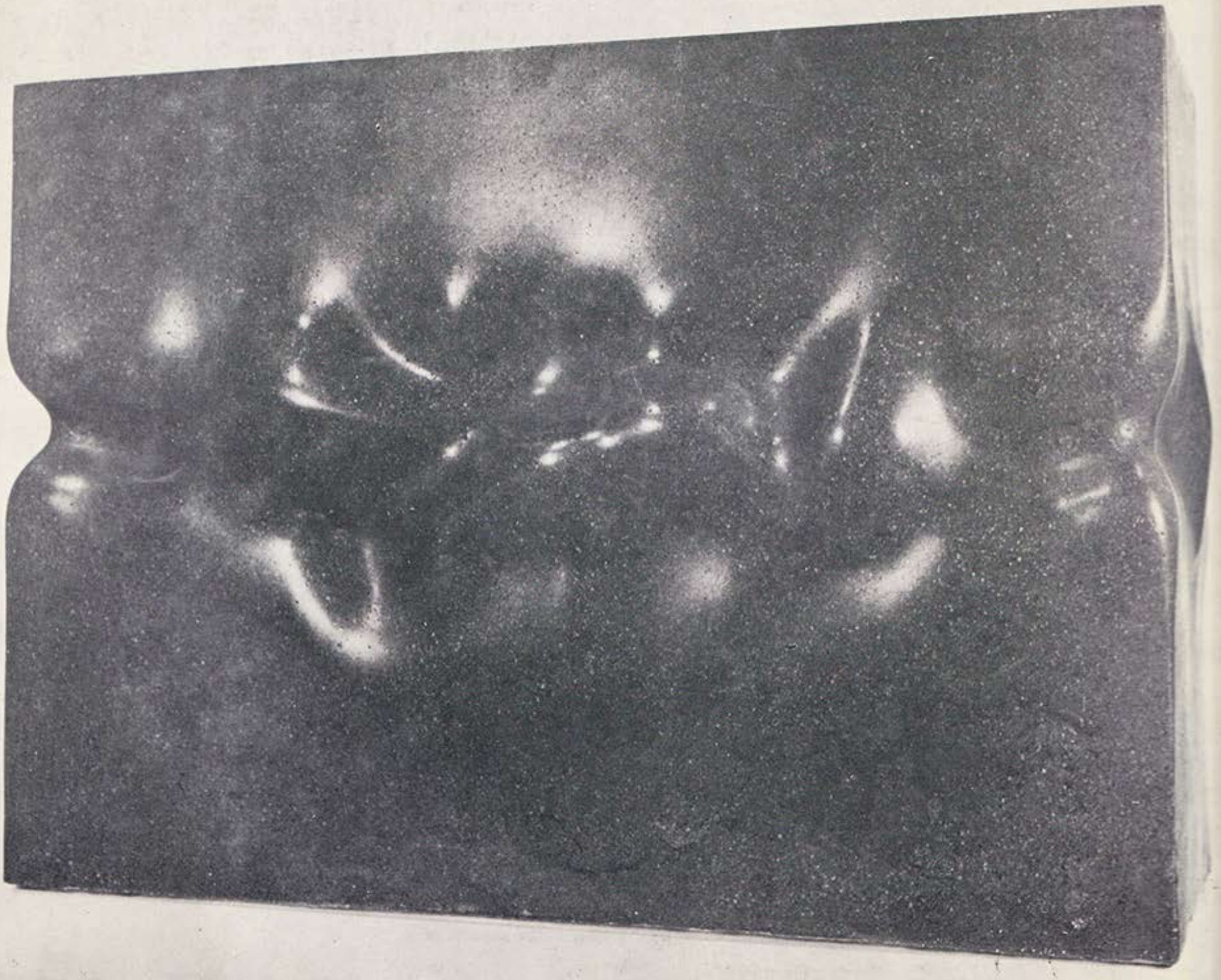

Salon Muzeja savremene umetnosti
Pariska 14, Beograd
18. januar — 12. februar 1980. godine

MILOŠ SARIĆ, vajar

roden 1927. godine u Beogradu. Studirao na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu i na Academie Royal des Beaux-Arts u Brislu, kod profesora Jacques Moeschal-a. Član Udruženja likovnih umetnika Srbije od 1954. godine. Jedan od osnivača vajarske grupe PROSTOR 8.

ADRESA: Bulevar Lenjina 145, 11070 NOVI BEOGRAD
ATELJE: Staro sajmište 3, 11070 NOVI BEOGRAD

SAMOSTALNE IZLOŽBE:

1955 — Beograd, Galerija ULUS-a
— Kruševac, Narodna biblioteka
— Smederevo, Velika sala gimnazije
— Bor, Sala borskog rudnika
1956 — Sombor, Galerija Narodnog muzeja
1957 — Beograd, Galerija ULUS-a
1959 — Brisel, galerija »Au cheval de verre«
— Anderleht (Belgija), galerija »La maison des artistes«
1962 — Anderleht (Belgija), galerija »La maison des artistes«
1964 — Beograd, Galerija ULUS-a
1974 — Brisel, galerija »CAPITT«
— Liež, galerija »PERSPECTIVES 88«
1980 — Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti

GRUPNE IZLOŽBE:

1952 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić« II izložba grupe »NEZAVISNI«
1954 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
1955 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Ljubljana, Izložba jugoslovenske likovne umetnosti
— Beograd, Galerija Doma JNA, izložba Posleratna vajarska generacija 1945—1955.
1956 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Sarajevo, Izložba srpske skulpture
1957 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, Savremena srpska skulptura
— Skoplje, Izložba ULUS-a
— Beograd, park Tašmajdan, izložba vajarske grupe »PROSTOR 8«
1958 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Beograd, park Tašmajdan, izložba vajarske grupe »PROSTOR 8«
— Novi Sad, park Petrovaradinske tvrđave, izložba vajarske grupe »PROSTOR 8«
1959 — Midelhajm (Anvers), V bijenale skulpture
1960 — Brisel, VIII bijenale skulpture
1961 — Beograd, galerija ULUS-a, izložba male plastike
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, II oktobarski salon
1963 — Beograd, Galerija ULUS-a, Izložba portreta
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
1964 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, 20 godina beogradske skulpture
— Beograd, park Kalemegdan, izložba skulpture u slobodnom prostoru
1965 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, VI oktobarski salon
— Beograd, Pionirski park, skulptura u slobodnom prostoru
1966 — Novi Beograd, Galerija Radničkog univerziteta, Majska izložba
— Beograd, Pionirski park, skulptura u slobodnom prostoru
1967 — Beograd, Pionirski park, skulptura u slobodnom prostoru
— Novi Beograd, Galerija Radničkog univerziteta, Majska izložba
— Portorož, Internacionalni simpozijum skulpture »FORMA VIVA«
1968 — Novi Beograd, Galerija Radničkog univerziteta, Majska izložba
1969 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS-a
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, X oktobarski salon
— Beograd, Pionirski park, skulptura u slobodnom prostoru
1970 — Subotica, Galerija likovnog susreta, IX Likovni susret
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS 70
— Grožnjan, izložba umetničke kolonije Grožnjan
— Piran, izložba umetničke kolonije Grožnjan
— Berlin, Izložba jugoslovenske umetnosti
— Varšava, Izložba jugoslovenske umetnosti
— Prag, Izložba jugoslovenske umetnosti
1971 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS 71
— Ečka, Savremena galerija umetničke kolonije, XVI izložba umetničke kolonije
— Moskva, Jugoslovenska izložba
1972 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba ULUS 72
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, XVIII oktobarski salon
— Brič (Belgija), III sajam aktuelne umetnosti
— Ečka, Savremena galerija umetničke kolonije, XVII izložba umetničke kolonije
1973 — Namir (Belgija), Šest jugoslovenskih umetnika
— Vaterlo (Belgija) Šest jugoslovenskih umetnika
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, XIV oktobarski salon
— Ečka, Savremena galerija umetničke kolonije, XVIII izložba umetničke kolonije
1974 — Beograd, Galerija ULUS-a, izložba projekata za Prostor 74
1975 — Beograd, Galerija kulturnog centra, izložba Likovno stvaralaštvo Srbije 1974—1975.
— Kragujevac, Narodni muzej, izložba Likovno stvaralaštvo Srbije 1974—1975.
— Niš, Galerija savremene umetnosti, izložba Likovno stvaralaštvo Srbije 1974—1975.
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, izložba 30 godina ULUS-a
1976 — Gospić, XI lički likovni anale — Likanal
— Zagreb, XI lički likovni anale — Likanal
— Beograd, Galerija kulturnog centra, XI lički likovni anale — Likanal
— Beograd, Galerija ULUS-a izložba projekta za Prostor 76
— Beograd, park Tašmajdan, izložba Prostor 76
1977 — Beograd, Galerija Kolarčevog narodnog univerziteta, izložba vajarske grupe 10 PLUS (kao gost)
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, Izložba ULUS-a — mala plastika
— Beograd, Teatar »ATELJE 212«, Likovni BITEF
— Murska Sobota, III jugoslovenski bijenale male plastike
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, XVIII oktobarski salon
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, III jugoslovenski bijenale male plastike
1978 — Sarajevo, Umetnički paviljon COLLEGIUM ARTISTICUM, Umetnost u Jugoslaviji 1970—1978.
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, Umetnost u Jugoslaviji 1970—1978.
— Beograd, Teatar »ATELJE 212«, Likovni BITEF
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, XIX oktobarski salon
1979 — Murska Sobota, IV jugoslovenski bijenale male plastike
— Sloven Gradec, Međunarodna likovna izložba »Za bolji svet«
1980 — Sarajevo, Umetnički paviljon COLLEGIUM ARTISTICUM, IV jugoslovenski bijenale male plastike

NAGRADE:

1967 — Beograd, otkupna nagrada na jugoslovenskom konkursu za skulptorsko rešenje spomenika Moši Pijade
1968 — Beograd, III nagrada na jugoslovenskom konkursu za plastični simbol »50 godina SKJ« (prva i druga nagrada nisu dodeljene)
1971 — Ečka, nagrada za skulpturu na XVI izložbi umetničke kolonije
1972 — Beograd, III nagrada na jugoslovenskom konkursu za skulptorsko rešenje spomenika Vladimiru Iliču — Lenjinu (prva i druga nagrada nisu dodeljene)
— Beograd, Nagrada za skulpturu na izložbi ULUS 72
1977 — Murska Sobota, Prva nagrada na III jugoslovenskom bijenalu male plastike

Na naslovnoj strani BLOK XLIX, 1979. poliester-mermer, 66 x 45 x 28 cm.

U nizu od par stotina samostalnih izložbi koje su umetnici uglavnom predratne i prve posleratne generacije imali u Salonu Muzeja savremene umetnosti za dvadesetak proteklih godina, pre sadašnjeg ciklusa (posvećenog najmlađoj generaciji i najnovijim pojavama) čiji je cilj da uspostavi nužnu ravnotežu između predstavljanja i istraživanja problematike i vrednosti našeg veka (Muzej) i sadašnjeg trenutka (Salon) — evo i izložbe Miloša Sarića (1927) koja može da deluje kao zaostatak, jer joj je mesto bilo i u toj ranijoj seriji. Takav utisak ne bi bio pogrešan uprkos tome što bi Saraćev avangardizam kao novina mogao biti prikazan i u novom krugu. Baš zato što je izložbena aktivnost Salona bila tako sveobuhvatna, njegovo odsustvo padalo je u oči. Pošto na njegovo delo i ulogu ne mali broj kritičara ukazuje kao na izvorno i značajno — 1977. godine dobio je Prvu nagradu na III jugoslovenskom bijenalu male plastike u Murskoj Soboti, manifestaciji koja uživa sve veći ugled — Muzej savremene umetnosti smatrao je svojom obavezom da spektar svojih izložbi upotpuni prikazivanjem njegovog novijeg opusa. Na izložbi je tako pokazano šesnaest dela od kojih jedno iz 1963, a drugo iz 1964, kao uvod, a ostala iz godina 1976—1979, što dopušta, da se ukaže na najbitnija svojstva njegovog izraza i njegove poetike.

Kao statični predmet naglašene materijalnosti i fizikalnosti, Saraćevo delo je oblik i zapremina, vizuelno i taktilno i, prema tome, uprkos inovacija i odvajanja od ljudske figure kao »metafore metafore«, čuva klasična ontološka svojstva vajarstva; drugim rečima ono dopušta sukcesivno opažanje u okviru simultanog postojanja različitih profila u prostoru, vremenu i ljudskom duhu.

Osnovna odlika takvog Saraćevog koncepta je u pokušaju uravnotežavanja suprotnosti geometrijskog i organskog — paralelopipeda ili lopte sa kretanjem ili ključanjem materije. Istovremeno i u tome da se, u okviru te antinomične celine, svojstvom organskog do krajnosti podvuče svojstvo geometrijskog, »apsolutnog« čistog oblika, i obrnuto, da se geometrijskim, matematički čistim oblikom podvuče svojstvo organskog. Održati tako oštru suprotnost u jednoj celini, postići u njoj kretanje i čak eksplozivnost procesa koji čas ima vid razaranja i topljenja geometrijske čiste strukture, čas, obrnuto, njenog rađanja i postepenog kristalisanja iz kretanja, napona i konvulzije materije — to je Saraćeva stalna težnja na kojoj počiva suština njegovog dela, otuda njegova simbolična vrednost, opčinjena suprotnošću, dopušta lako verbalizovanje, uspostavljanje emocionalnih i egzistencijalnih korelacija, izlazak — u tom poslednjem najopštijem sloju, sloju značenja iz oblasti autonomnog u oblast heteronomnog.

Sama ta suprotnost, taj proces nastajanja odnosno razgrađivanja pravilnog formalnog obrasca, taj preobražaj organskog u geometrijsko i geometrijskog u organsko — sinonim je dakle osnovnog kretanja, rezime osnovnog sudbinskog procesa, života i smrti, nastajanja i nestajanja, ili jednog i drugog načela, apolonskog i dionizijskog. Pri tome je u pravilnu paralelopipednu ili loptastu shemu makroforme uvek »upisan« uznemiren, dramatičan proces nastajanja i rastakanja, koji kao da je izazvan dubinskim naponom još žive neohlađene materije; proces koji obuhvata složenu i punu značenja igru senki i svetlosti, udubljenog i ispupčenog, naglašenog i nagoveštenog, prelomljenog i uglačanog . . . produžavajući tako glavnu suprotnost nizom drugih kontrasta i varijacija. Apolonsko je pri tome okvir dionizijskog, pravilno-nepravilnog, statično-dinamičnog. Izbor, ili nostalgija, kao pravac svesti i osećanja, ipak postoji, iako zamagljen i nenametljiv: akcenat nije na njemu već na samoj dihotomiji.

Sarić obično koristi materijal koji je sam izumeo — smešu mlevenog granita i poliestera, odnosno potpunu iluziju kamena — koji mu omogućava punu vizuelnu i taktilnu upečatljivost. Kao znak kontinuiteta, veze sa univerzumom i prirodom, čas uobljen, čas u znaku prodora i procepa, kamen utiče na obe faze njegovog postupka: na fazu zamišljanja u kojoj se vizuelna forma usmerava i određuje; i na fazu izvođenja, u kojoj se vizuelna forma ostvaruje. Po sebi se razume da uticaj ne mora biti i nije istovetan u oba slučaja. U jednom — prva faza ima vid manje-više dovršenog plana-skice, crteža — čvrsto zasnovanog koncepta, usmeravanje ka formi, a druga, prenošenje u kamen, ne više vid njene »kopije«, pukog prenošenja u materijal, već sinteze jednog i drugog, traženja i ostvarenja oblika, pri čemu se poštuju osobenosti materijala, trenutka i jezika. Pri tome razdaljina od ideje do stvarne egzistencije u prostoru, onaj put od nastajanja oblika ka njegovom postojanju — nije ovde tako čitljiv, delo je dato kao rezultat procesa koji se pretapaju i gube u konačnom izgledu: ono je u svojoj prezentnosti, u svome postojanju više nego u svome nastajanju. Njegovi crni uglačani »blokovi« i »sferoidi« nose na svojoj površini zagonetan sjaj koji podvlači njihovu simboličnu vrednost.

Saraćeva skulptura je uostalom emancipovana od neposredno datog — shvaćena je kao uporedna mogućnost, trenutak stvaranja a ne kao slika prirode. Kao umetnik Sarić se pojavljuje kao instrument prirode i duha istovremeno: naslućuje, materijalizuje i vizuelizuje osnovne procese čiji je i sam deo.

Jedinstvom materijala, postupka i koncepcije i izuzetnošću svoga napora da u svedenoj »minimalnoj« formi, lopti ili paralelopipedu, iskaže strukturalnu složenost, dinamiku i suprotnost osnovnog životnog procesa, na senzibilan način pravog umetnika; shvatanjem vajarstva kao jezika, uporednog načina postojanja — Sarić je u prvoj generaciji posleratnih skulptora lik markantan i — razvoj naše umetnosti danas to pokazuje — lik koji u našem krugu umnogome izgleda kao preteča određenih pokušaja usmerenih ka sintezi u okviru jednostavnog i čistog. Saraćeva formula potpunog je umetnički sugestivna i relevantna zato što u krajnjoj formalnoj svedenosti i preglednosti obuhvata osnovni univerzalni proces koji prožima prirodu i egzistenciju, i što uravnotežavanjem bitnih suprotnosti čuva integral i suštinu sveta vezujući se za njega i utapajući se u njemu.

Beograd, 21. 12. 1979.

Miodrag B. Protić

BLOK XLV, 1978. poliester-mermer, 67,5 x 77,5 x 36,5 cm

BLOK XLIII, 1978. poliester-mermer 70 x 150 x 55 cm

SFERA, 1977. poliester-mermer, prečnik 40 cm

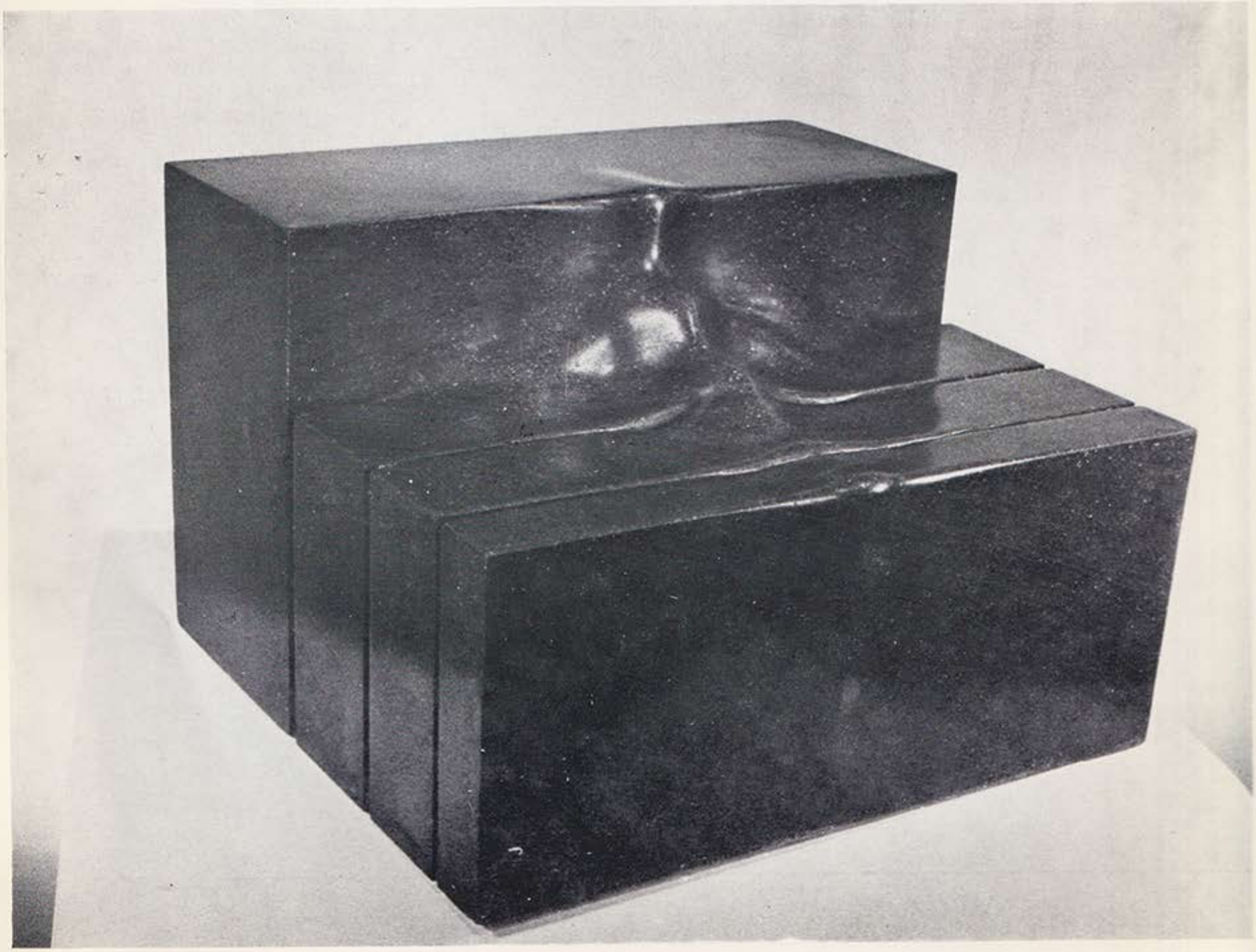

BLOK II, 1979. poliester-mermer, 45 x 39 x 28 cm

IZLOŽENA DELA:

1. BLOK IX, 1963.
   poliester-mermer, 41,5 x 43 x 25 cm
2. BLOK XVII, 1964.
   poliester-mermer, 68 x 45 x 22 cm
3. BLOK XXVI, 1976.
   poliester-mermer, 49 x 63,5 x 31 cm
4. BLOK XXVII, 1977.
   poliester-mermer, 33 x 43 x 20 cm
5. BLOK XXIX, 1977.
   poliester-mermer, 52 x 53,5 x 30,5 cm
6. BLOK XXXIII, 1977.
   poliester-mermer, 95 x 100 x 55 cm
7. BLOK XXXVIII, 1977.
   poliester-mermer, 38 x 46 x 20 cm
8. BLOK XXXIX, 1977.
   poliester-mermer, 26,5 x 42 x 15,5 cm
9. BLOK LX, 1977.
   poliester-mermer, 60 x 202 x 55 cm
10. SFERA, 1977.
    poliester-mermer, prečnik 40 cm
11. SFERA I, 1977.
    poliester-mermer, prečnik 100 cm
12. BLOK XLIII, 1978.
    poliester-mermer, 70 x 150 x 55 cm
13. BLOK XLV, 1978.
    poliester-mermer, 67,5 x 77,5 x 36,5 cm
14. BLOK XLVI, 1979.
    poliester-mermer, 20 x 21,5 x 13 cm
15. BLOK XLIX, 1979.
    poliester-mermer, 66 x 45 x 28 cm
16. BLOK II, 1979.
    poliester-mermer, 45 x 39 x 28 cm

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE:

Lazar Trifunović: Savremena srpska skulptura, IZRAZ, br. 3, Sarajevo, mart 1957.
Zoran Markuš: Savremena srpska skulptura, Letopis matice srpske, Novi Sad, maj 1957.
Đorđe Popović: Dvadeset četvrta izložba ULUS-a, BORBA, Beograd, 24. X 1957.
M(iodrag) Kolarić: Izložba posleratne vajarske generacije Srbije, Večernje novosti, Beograd, X 1955.
P(aul) C(aso): Miloš Sarić, Le soir, Bruxelles, 27. III 1959.
M. C. : Miloš Sarić sculpteur Yougoslave, Le Peuple, Bruxelles, 25 mars 1959.
S. Sasson: TELEVISION BELGE, TV-Journal, Bruxelles, emission du avril 1959.
Zoran Markuš: Pet naših vajara u Midlhajmu, Politika, 26. IV 1959.
Zoran Markuš: Tragom savremenog vajarstva, Politika, 17. V 1959.
Zoran Markuš: Cinq Sculpteurs Yougoslave a la Biennalle du Meddelheim, SINTHESES, Bruxelles, br. 157, juin 1959.
A . . . : QUADRUM, br. 5, 1959.
Dragoslav Đorđević: U senci slikarstva, BORBA, 12. XI 1961.
Peđa Milosavljević: Predgovor kataloga za samostalnu izložbu, Galerija ULUS-a, Beograd, mart 1964.
Peđa Milosavljević: Četiri eseja: 1. O KAMENU — nove skulpture Miloša Sarića, IZRAZ, br. 7, juli 1964.
Miodrag Maksimović: Predgovor kataloga za samostalnu izložbu u galeriji »Capitt« u Brislu, mart 1974.
Guy Vaes: Une force interne, SPECIAL, br. 469, Bruxelles, 27. III 1974.
Dragoš Kalajić: Predgovor kataloga za izložbu Grupe 10 PLUS Galerija KNU, Beograd, januar 1977.
Zoran Markuš: 10 PLUS na nultom stepenu, BORBA, 27. I 1977.
P(avle) V(asić): 10 PLUS, Politika, 5. II 1977.
Đorđe Kadijević: Rekonstrukcija, NIN, 20. II 1977.
Zoran Markuš: Smotra zrelih dostignuća, BORBA, 8. II 1978.
Nikola Kusovac: Sve bolji, Politika ekspres, 8. II 1978.
Miodrag Kolarić: Kakav smisao, kakva pobuda za ocenjivanje vrednosti, BORBA, 22. VII 1978.
Đorđe Kadijević: Nešto se menja, NIN, 12. XI 1978.
Miodrag B. Protić: Predgovor kataloga za samostalnu izložbu u Salonu muzeja savremene umetnosti u Beogradu, januar 1980.

MILOŠ SARIĆ

Born in 1927 in Beograd. Attended the Academy of Fine Arts in Beograd and the Academie Royal des Beaux-Arts in Bruxelles. Lives and works in Beograd.

Exhibited on several one-man shows (Yugoslavia, Belgium) and on various group exhibitions.

One of the founders of the abstract tendency in the circle of sculptors in Beograd. He presents, on this exhibition, works created in the last 4 years. They are executed in a mixture of poliester and marble — a material which he prepares himself. In these recent sculptures, he developes the idea of emanation of the core, materialised by the organic forms that appeare on the surface of the parallelepiped blocks.

Address: Bulevar Lenjina 145, 11070 Beograd
Studio: Staro sajmište 3, 11070 Beograd

Izdanje Muzeja savremene umetnosti
Redakcija kataloga: Jadranka Vinterhalter
Grafička oprema kataloga: Novica Kocić
Fotografije: Miloš Sarić, Kosta Ivanović
Laboratorijska obrada fotografija: Milena Maoduš
Tehnička realizacija izložbe: Tehnička služba
Muzeja savremene umetnosti
Štampa: Srboštampa, Beograd
Tiraž: 500